

САНА ОЛОХ

Х а н а т
1931 снл алтынны
мйтан тасар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙНОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 161(5506)

1980-снл. Ахсынны 13 күнэ
СУБУОТА

Снлнэ
2 харчы

Партия быланнара — норуот быланнара

Оройуон үлэһиттэрэ ССКП КК партия XXVI
сьеһигэр бырайыагы дүүллэһэлэр

Сага сорукутары туруоруннулар

ССКП Кинн Комитетин
партия XXVI съеһигэр бы-
райыагы дүүллэһии
промкомбинатка үрдүк
өрө көтөүлүү быһыты-
гар-майгытыгар, деловой-
дук барда. Бэйэлэрин уоп-
сай мунньахтарыгар үлэ-
һиттэр бырайыагы толору
биһирээлэрин биллэрдик-
тэр уонна производствон
салгыы өрө көтөүлүүтэ,
дэсисиппининнэ босоро-
түүгэ иккэ этиннэри оҕор-
дулар.

Истэһиктэ А. Н. Тро-
фимова бу сага үһүлүчү-
чулаах докумуону ис сү-
рүттэн өйүүрүн биллэр-
дэ. Кини, биһир идэлээх-
тэрин сага ситиһилэргэ
ытыран туран, кэлэр өтү-
гэр промкомбинатка ычча-
ты олохсуган үлэлэтэргэ,
социалистическай куотала-
һым хааһыта кини билли-
гэ тиэрдиһэн иһинтин хаач-

агитацияны тупсаран оҕо-
рору модьуйда.

Ити курдук, мунньаха
истэһиктэ Н. М. Баграфо-
ва, рабочай Д. С. Кузьмина
үр д. а. тыл эттилэр.

Үлэ коллектива 1981—
1985 сылларга уонна 1990
сылга дээрэ кэмгэ ССРС
экономическай уонна со-
циальной сайдытын сүрүн
туһайыыларын туһунан
докумуон нуруот дүүллэ-
һиттэр таһарыллытын
үлэ сага кыһымыларын
бэлэһтиргэ биһир санаан
бэлэһиннэ, сага үрдэти-
либит социалистическай
эбэлэстэһиһин ылына.

Оно, холбоу, ССКП XXVI
сьеһин көрсө сага пати-
летка икки бастагы ыйы-
наабы быланнарын толо-
роҕо, сыллаагы кирбикни
ахсынны 25 күнүгэр ил-
га мизбал иһи көрүнүн
оҕоһуутун эһи баһылыҕа,
бэйэ матырыйааларыт-
тан тэрлэллэр оҕорууу
элбэтэргэ быһарылына.

П. КИРИЛЛИН.

Тыһааһыннаах, соччонон үөрүүлээх

Биһиги, тыа сирин үлэ-
һиттэрэ, кэлэр патиетка-
га уонна 1990 сылга дээрэ
дойду экономической, со-
циальной сайдытын сүрүн
туһайыыларын туһунан
ССКП КК партия уочарат-
таах XXVI съеһигэр бы-
райыагы радионан, кэли
хаһыаттан улаханник са-
һээрэн биллэһибит.

Норуот бүтүүнү дүүл-
лэһиттэргэ тахсыбыт ити
историческай докумуонга
тыа хаһаайыстыбатын и-
тинигэр сүһкэн сорукутар ту-
руорулуннулар. Быстахтык
ыллалха, сүөһү итинтин
салгыы сайыннарын, ки-
һиттэн бородууксуйаны
ылыны улаатыннарары

чопчу кээмэйдэрэ ыйыл-
лалар. Ону олоххо кил-
лэрин биһиги хас биһир-
дибит ордуу тыһааһын-
наахтык үлэһитин эрэй-
рин билэбит. Ол эрээр
ити үлэ кээмэй ураты
чабылхай, онон үһүлүчү
үөрүүлээх.

Бырайыакка сүөһү итин-
тигэр уонна аһылыгы ба-
лэмнээһингэ туттулар
массыналарын оҕорууу
элбэтиннэрэр уонна туп-
сарар туһунан этилибитин
мин ордуу астына иһиттим.
Кырдык дэбаны, хотон
ырахан үлэһитин механи-
зациялааһын кыалла иһигэ
хейдэхтэх курдук мэхэйи-
нэ буоларый? Быстах хо-
лобур, Биһиэхэ, Карл Мар-

кс аатынан совхоз Болу-
гурдааһы отделениетыгар,
Кыстык Кутда ферматыгар
уу оботторор нэһуослут
саахаллаан хас да күн
сүөһүгэ эһи аһылык бы-
ста сылдьыбыта. Итинник
ыраахаттары элбэһи кар-
субут. Ол барыта сүөһү
итинтигэр, иһинтэн аһа-
уолу ылыны охсуута үлэ-
һит.

Бырайыагы ити курдук
биһирээн турар, биһиги
отделениебит үлэһиттэрэ
киһики турар баараһы со-
рукутары быһарыыга ба-
ры куустарын, сатабылла-
рын ууран үлэһиттэрэ ба-
лэмнэрин этэлэр.

В. СОЗОНОВ,
Биригэдьинер.

Биһиги дойдубут кэ-
лэр патиеткага уонна
1990 сылга дээрэ кэм-
гэ экономической уон-
на социальной сайды-
тын сүрүн туһайыыла-
рын туһунан партия XXVI
сьеһигэр ССКП КК бы-
райыага нуруот дүүл-
лэһиттэргэ тахсытын
оройуоннаабы востан-
ция коллектива ула-
хан өрө көтөүллүүнэн
көрүстэ. Ол итэстэти-

Үлэһит киһи туһугар истин кыһамны кэстүүтэ

лээх туһутунан ахсын-
ны 11 күнүгэр ытыл-
лыбыт коллектив уопсай
мунньага буолла.

Бу сүһкэн суолталаах
докумуон, туох ханьык
иннинэ, үлэһит киһи
бүтүүн нуруот олоһун
уйгутун салгыы үрдэти-
гэ туһайылыбыта ор-
дук кэрэ. Экономика

бары салааларыгар то-
руннаммыт бөдөһү нир-
бинээр бүүс-бүтүннүү
иһиннэ туһуланалла-
рын киһи хайдах дэбаны
бэлэһити корбөт, астым-
мат буолуон табыллы-
бат. Биһиги хас биһир-
дибит бырайыакка
ыйыллыбыт баараһы
сорукутар, нуруу буола-

рын курдук, бу да сы-
рыһа ситиһилээхтик
олоххо киллэриллэллэ-
ригэр саарбадалаабап-
пыт.

Партия нуруот туһу-
гар кыһамнытыгар ве-
теринарнай сулууспа
үлэһиттэрэ амиз дыа-
лаан эппиэттэхтээхпит.
«Сүөһү хас биһирдигэ

бородууксуйаны биһирин-
тэ лалпа улаатарын
ситилэргэ. Сүөһү үсрүн
чэлүгэр түһэрини уон-
на сүтүгэ суох көрүүнү-
хараһыны сорууулаах-
тык тупсарарга»,—дизн
этиллэр бырайыакка.
Биһиги онуоха сүөһү
итинтигэр туруоруулу-
бут ити сорукутары

олоххо киллэһэн оро-
йуонга ордуу хаалан
иһэр искусствоннай сиз-
мэлээһин, бородууксу-
йа хаачыстыбатын туп-
сарыы, ветеринарнай
хаачыһыы таһымн үр-
дэтин курдук, о. д. а.
салаа үлэлэргэ болсом-
тобутун күүһүрдүөхтээх-
пит.

В. ПОПОВ,
ветбанилаторнай
ветеринар.

Советскай-индийскэй докумуоннарга илии баттааһын

ДЕЛИ (ССТА). Индия столицатын Президент-
скэй дыбарыһыгар ахсынны 10 күнүгэр совет-
скай-индийскэй докумуоннары илии баттааһын
буолла.

Холбоһуктаах советскай-индийскэй деклара-
цияда илии баттаатылар: ССКП КК Генеральной
секретара, ССРС Верховнай Советын Президиу-
мун Председатель Л. И. Брежнев уонна Индия
Премьер-Министр Индира Ганди.

Л. И. Брежнев уонна Индира Ганди ити кэ-
һинтэн экономическай уонна техническай бир-
гэ үлэлээһин туһунан Собүлэһинтэ илии баттаа-
тылар.

ТАБААРЫС Л. И. БРЕЖНЕВ МОСКВАҒА ЭРГИЛЛЭН КЭЛИНТЭ

Индия Республикаһын секретара, ССРС Верхов-
най Советын Президиу-
мун Председатель Л. И.
Брежнев ахсынны 11
күнүгэр Делиттан Мос-
квега эргиллэн кэллэ.
(ССТА).

Снимоккай «Союз Т-3»
космическай хараабыл
экипаһа (уһаттан)—хараа-
был командира Л. Д. Ки-
зим, бортинженер О. Г.
Макаров, чинчийээчи-ин-
женер Г. М. Стрекалов.

А. Пушкарёв фотота.
ССТА фототрониката.

«СОЮЗ Т-3» ЭКИПАҒА СИРГЭ ЭРГИЛИННЭ

1980 снл ахсынны 10
күнүгэр, көтүү програм-
маны ситиһилээхтик толо-
рон баран, космонавтар
Леонид Кизим, Олег Ме-
каров уонна Геннадий
Стрекалов Сиргэ эргилин-
нилэр.

Болдһоммут кэмгэ «Со-
юз Т-3» транспортнай ха-
раабыл «Салют-6» орби-
тальной станциятан ара-
хыбыта уонна атмосферага
салаалан кириитигэр туор-
малааһын кэһинтэн Сир-
гэ сымнааһык олорто.
Космонавтар Кизим, Ма-
каров уонна Стрекалов
доруобуйаларын туруга
үчүгэй.

13 сууккалаах көтүү ус-

татыгар транспортнай ха-
раабыл бортоаһы система-
ларын итиннэ конструк-
циятын элементтарын ав-
тономнай уонна орбиталь-
най комплекс састаабыгар
боруобалааһын ытыллы-
на. Экипаж итиннэ тэҕэ
«Салют-6» станция бортоа-
һы системаларын турукта-
рын бэрэбиэркэлээтэ уон-
на космическай көтүү ус-
луобуйатыгар кээкэ үүс-
тук оромүөннүүр-сэрэтэр
үлэлэри ыпта.

Ус киһилээх экипаж
тупсарыллыбыт «Союз Т»
сериялаах транспортнай
хараабылы уочараттаах бо-
руобалааһыны ситиһи-

лээхтик түмүктээһинэ
итиннэ «Салют-6» стан-
цияга космонавтар топор-
бут үлэлэрин комплекс
уһун кэмнээх орбитальной
комплекскарынан хаач-
чыллы сайдытыгар уон-
на киһилэри наука итин-
нэ нуруот хаһаайыстыба-
тын интэрэстэригэр туһа-
ны көдүүһүн үрдэтингэ
сага кээһиллэри арылар.

Аба дойду космонавти-
катын сага ситиһинтэ Со-
ветскай Союз Коммуни-
стическай партиятын боу-
лаары турар XXVI съеһи-
гэр достойнай балэһинэн
буолар.

(ССТА).

КОСМОҒЫ БАҕЫЛААЧЧЫЛАРГА НАБАРААДАЛАР

Космоска «Союз Т-3»
тупсарыллыбыт транспорт-
най хараабылы боруоба-
лааһыны ситиһилээхтик
ыйыллытарын уонна онуо-
ха көрдөрбүт хорсун бы-
һыларын итиннэ геро-
измдарын иһин ССРС

Верховнай Советын Пре-
зидиумун Ыйааһынан Со-
ветскай Союз иһин төгүл-
лээх Геройа, ССРС космо-
навт-летчила О. Г. Макаров
Ленин орданынан наба-
раадалына, ССРС космо-
навт-летчиктарыгар Л. Д.

Кизимгэ уонна Г. М. Стре-
каловка Ленин орданын
уонна «Кыһыл көмүс Су-
лус» медалы туттаран ту-
ран Советскай Союз Ге-
ройун аата иһэрилиннэ.

(ССТА).

ССКП райкомун отчуотун дьүүллэһии

ССКП оройуоннаагы комитетин кэнники икки сыллаах үлэтин туһунан партия райкомун бастакы секретарга таб. И. П. Листинков отчуотунан дьүүллэһингэ 19 киһи тыл эттэ.

— Карл Маркс аатыннан совхоз коллективдэ—директор совхоза директора делегат Е. Е. Васильев,—онус партияга сылларынгар общественнай хайааыстыбааҥ сыйыннарыгар, государственной былааннары уонна социалистическай эбэллээхтэһэлэри толорууга биллэччэ түмсүүлээхтик үлэлээтэ. Ол түмүгүр государственной үүтү, күндү түүлээһи туттарып соруудахтарыгар толорулуунулар, сүөһүтүн аһы-үөлү ылыы кээмэйэ биллэрдик улаатта. Ордук тариллаллаахтык сүбү аһан эрэр сүлгэ үлэлээтэ. Үүтү ылыыны урдэтингэ Болугур, үүт хаачыстыбатын тупсарыгар Мугудай отделениелары аһааран быдан ордук үүтү, инитииваллаахтык үлэлээтэлэр. Ол хомуурун былаанна 103 бырыһыан толорулуунна. Биһиги сүбү быһылгы кыстыгар үүтү ылыыны урдэтингэ, ыччат сүбүгү төрөлкөйдүк миннигэ урдүк кириилэри биллэтэнэн, республикада көбүлэһини өгөрөн үлэлибит. Кыстык икки ыйыгар графикалытын сөптөөхтүк тутуһан иһэбит.

Ол эрэри биһиз итэҕэстэр, быһаарыллыбатах болпуростар биллгин даҕаны эбэхтэр. Эти валовой ылыыга уонна государственной туттарыыга пилетикатаагы былааннаахтык толоруот буоллубут. Сир оҕолуутун культурата өссө даҕаны намыһах, биһи үксүн ол иһин үүнүүнү ылыы уонна сөбүлүккөлөөһүн былааннара кыһаан толоруллубатар. Ити итэҕэстэри туоратыы, куоталаны тэрээһинин салгыы тупсарыы—биһиги сорулут.

Эрилик Эристин аатынан совхоз Хадаардаагы отделениетин начальнигы Е. Н. Григорьев, үүтү ылыыга киһи үлэлиир «ЫБСЛКС 60 сылаа комсомольскай-ыччат ферматын коллектив пилетикатаагы былаанна өссө 4 сыл эттэ. Аһаар ыйынан, быһылгы кириилэтин алтынны ыйга толорулутун туһунан кэпсээн туран, совхозтар сүөһү интэр фермаларын эдэр рабочаадырынан хааччылар наадалааһын тоһоҕолоон бэлэстээт. ССКП XXVI съездин көрсө киһи үлэлиир коллектив үүтү ылыыга 1981 снл бастакы кварталлаагы былаанна толорон үйүргэ эбэллээхтэнэн ударнай үлэ вахтатыгар турар.

— ССКП райкомун отчуотунан дьүүллэһитэр «Якутколхозстрой» холбоһук ТМУ-тын аадырыһыгар кирибит критика сөбүлүккөлөөһүн—директор ТМУ начальнигы С. Н. Плотников.—Тутар-тан аһаар үлэлэр кээмэйдэрэ улааппат, хаачыстыбата тупсан биэрбэт. Ол сүрүн бириккитинэн биһиз мөтө-

риальнай база мөлтөөбө, үлэ-йит иһин тийбэтэ буолаллар. Ити итэҕэстэри түргэнник туоратар туһугар кэлэр өттүгэр өссө дьүүлүрдөөхтүк үлэлиир, производственной базабытык бөдөргөтөр эбэллээхтэһэллэр.

«Чурапчы» совхоз парткомун секретарга М. С. Леонтьева бэйэтин этитигэр совхозка капиталнай тутууга үс аналлаах бириккээтэ тариллан үлэлиин сылдьарын, былааннарын толорон иһэллэрин кэпсээтэ. Итинтэн салгыы араатар совхоз материалнай-техническай базатын бөдөргөтүүгэ, киһи территориятын бүтүнүтүн радиофикациялааһынга уонна телефонизациялааһынга элбэх үлэ ытыллыахтааһын биллэртээтэ. Оттон ол тыа сириин үлэһиттэрин олохторун таһымын урдэтингэ улахан көмөлөөх буолуоҕа.

«Сельхозтехника» оройуоннаагы холбоһугун механизатордара дьүүлүрдөөхтүк үлэлээн пилетикатаагы кириилэрин болдосун миннигэ ылары ситистилэр. Социалистическай куоталаны миннигэ күөкүгүр тоһаар П. П. Макаров, тиимир ууһа Т. Т. Дьяковскай уо. д. а. иһэллэр. Ол эрэри коллектив өссө урдүк оҕоромтуолаахтык үлэлиир кээмэй ыарахаттар мэллэйдилэр. Олортом бириккээтэринэн өрөмүөннүүр мастерской эргэрибитэ, материалнай-техническай базата дьүүлүтэ буолар. Бириккээ, үүнэн иһэр наадыһы коллективка үчүгэй өрөмүөннүүр база тариллэрин эрэйлэр. Конференцияга итилер тустарынан делегат Ф. Н. Мавнов эттэ.

— Биһиги Төлөй Диригинээн бириккээтэ сүөһүтүтэ быһыл кыстык устата кэс бириккити фуражнай ынахтан 970-нуу кг үүтү ыларга, борооску орто толорулутун 105 кг тирдэргэ эбэллээхтэһэллэр. Итинтэн өрө көтөүллүүлээхтик үлэлиин сылдьааллар,—директор Карл Маркс аатынан совхоз сүөһүтүтэ делегат И. Д. Петрова.—Кыстык икки ыйа ааста. Ити кээмэй биһиги графикалытын сөпкө сөбүс толорон иһэбит. Совхозпут салалтата фермаларга иһи ыарахан үлэлэрин механизациялааһына, сүөһүтүтэр үлэлиир усулуобуйаларын тупсарыыга чөлүк дьүүллэри ыларын күүтэбит.

Субуруускай аатынан совхоз сүөһүтүтэ делегат С. Н. Каргузов киһи үлэлиир хайааыстыбатыгар социалистическай куоталаны биллэччэ көтөхтүк тариллэрин, 6 үлэ коллектив, 43 рабочаа пилетикатаагы соруудахтарын аһаар толорон кэлэр сыл суотугар үлэлиин сылдьаалларын конференция кыттылаахтарыгар киһи туттан турар кэпсээтэ. Итинтэн салгыы араатар киһи быһыл субан сүөһү көрүүтүгэр түөрт киһилээх автоному салайан үчүгэй түмүгү ситистини туһунан эттэ. Төрдүү буолан 614 сүөһүнү сайыллыттар, күүһүн 178-һын у-

тууга туруорбуттар. Бостууктар бэйэни харыстамат үлэлэринэн, специалистар көмөлөрүнэн сүөһү орто тыһынаах ыйааһына 386 кг тирдэлибит. 84 төбө 50 бырыһыаннаах, 46 төбө 35 бырыһыаннаах надбавкага бербыт. Аһаардас надбавкатан совхоз 55,7 тыһ. солк. барыһы киллэрибит. Бу опыт атын хайааыстыбаларга киһиги туһаныллыа наада.

— ССКП райкома уонна райсовет исполкома—директор оройуоннаагы балыһа партийнай тариллэтин секретарга делегат М. И. Ермолова,—доруобуйа харыстыаһын учреждениеларын материалнай-техническай базаларын тупсарыыга ылыыныт кээмэй уураахтарын туһаннаах совхозтар үүс өттүнэн толорбоҕо иһэллэр. Ол үрдүнэн киһилэргэ сөптөөх көрдөбүл туруоруллубат. Эмтир учреждениелар кыарааастар, Сорох араатар ыарыһахтары приемнуур кабинеттара, үчүгэй олохтор даһаар суохтар. Итинтэн тэп-тэпсээн араатар, фельдшердэр биһи сиргэ олохсуйан уһуннук үлэлэһиннэрэ ситистиллэр. Бу итэҕэс кэлэр өттүгэр хайаан даҕаны туоратыллыа наада.

Оройуон прокурора делегат В. С. Васильев конференцияга бэйэтин этитигэр итириктээһин уонна алкогольманы утары охсуһууга, общественнай бэрээдэги бөдөргөтүүгэ, буруй оҕорууну ачатыыга административнай органнар ытыр үлэлэригэр тохтооту. Киһи итин сиргэ райпотребобщество, «Якутсельхозстрой» управление механизатор курдук коллективтарга учуот уонна отчуотунан мөлтөөбүт, ол буоллаһына государственнай баяага-дуолга хоромнуу тахсытыгар ух биэрэрин, сорох салайааччылар үлэ туһунан сокуоннары билбэттэригэр эбэтэр бил-бэлэ тутуспаттарыттан элбэх кэһилэри оҕороллорун критикалаата.

Промкомбинат коллектив пилетикатаагы былаанна болдосун миннигэ толорбута, ССКП XXVI съездин көрсө кэлэр сыл икки ыйдаагы былаанна толорго сорукутан үлэлиир. Маһа коммунистар мэлди миннигэ кээмэй иһэллэр. В. В. Дмитриев столхорнай сыаха эдэрдэргэ мастаахтыгыр. И. И. Сивцев пилорамга маһи эрбэттигэ пилетикатаагы соруудааһын өссө В. И. Ленин төрөбүтэ 110 сыла туолуутун көрсө толорбута. Коллектив Субуруускай аатынан совхоз болтонотоогу отделениетин шефтигэр көмөлөһөр. Ити туһунан конференцияга промкомбинат партийнай тариллэтин секретарга Г. Г. Монастырев кэпсээтэ.

— Эрилик Эристин аатынан совхоз коллектив,—директор ити совхоз директора делегат С. И. Сергеев,—онус пилетика соруудахтарын толорууга дьүүлүрдөөхтүк үлэлээтэ. Ол эрэри эти оҕорууга уонна сөбүлүккөлөөһүн биллэ-

Снимок с конференции делегатов (халастан) А. И. Гуляева—«Якутколхозстрой» ТМУ старшая бухгалтера, М. Т. Старостина—Карл Маркс аатынан совхоз начальнигы, И. И. Сергеев—Субуруускай аатынан совхоз рабочаа, Е. И. Посельская—Эрилик Эристин аатынан совхоз сылгыһыта уонна Т. Д. Сокольников—Дирингээн доткомбинат рабочаа, сыһыланат камитэр.

П. Оконешников фотота.

тэммит кириилэтин кыһаан ылат балыһааннааһынныт.

Итинтэн салгыы киһи капиталнай тутууну мөлтөхтүк салайарын, совхозтары урдүк квалификациялаах специалистарынан ситэтэ суох хааччыларын, оройуонна общественнай сүөһү туһата суох өлүүтэ маассабайдын тахсарын үрдүнэн туһаннаах салайааччыларга, специалистарга көрдөбүлү ситэтэ суох туруорарын иһин партия райкомун критикалаата.

— Үөрэнээччилэр үлэ-йит миннигэ тупсарыыга оскуолалар базовый тариллэһэрэ улахан оруоллаахтар,—директор райсовет исполкомун норуот үөрэ-йиритигэр отделенин сибидиссэйсэ делегат В. М. Неустрова.—Хомойуох киһи, «Сельхозтехника» холбоһугун, «Якутсельхозстрой» мехучастогун, райпотребобщество курдук бөдөн хайааыстыбаннай тариллалар сыһаарыллыбыт оскуолаларыгар уһун кээмэй күүтүүнээхтик көмөлөһө миннэр. Бу миннигэ киһи көнөрүллэрэ наада. Үлэлиир ыччаты үөрэхтээһин былаанна сыл ахсын тохтон иһэр. Итинтэ, туох ханна миннигэ, бу үлэс суолта биэрбэт хайааыстыбаннай салайааччылар буруйдаахтарын ахтыбат буолор сатаммат. Холобур, үлэлиир ыччаты үөрэттэригэр Субуруускай аатынан уонна Эрилик Эристин аатынан совхозтар, «Коммуэнергом», меллорация ПМК-тын салайааччылар кыһамныта, элбэтигэр суох сыһааннаһаллар. Кэлэр өттүгэр бу итэҕэс катыланыа суохтаах.

Киһи итинтэн салгыы оройуон киһинээһи оскуолалар уонна оҕо учреждениеларын материалнай базаларын бөдөргөтүү сорукутарыгар тохтооту.

Тыа хайааыстыбатын производственной управлениетин кыһаабынай агронома делегат В. Ф. Ермолова бэйэтин этитин сир оҕолуутун культуратын урдэтин, сүөһү аһылытын базатын тарийин болпуростарыгар аһаата. Киһи совхозтарга наада-

көтөүтү, хадьымалы корутуу былааннара, үгэс курдук, толоруллубат буолбуттары, онон сизмэ баһыйар үгэс өттө сааскы корутууга ыһылларын кэлэр өттүгэр тулуйуллубат итэ-бэһинэн аахта. Араатар итин сиргэ сүөһү аһылыгар баһына оруолун үрдэтэргэ, кормовой культуралары ыһыны кээмэйтэн, бу үлэ көдүүһүн салгыы урдэтин иһэргэ эттэ.

Оройуон экономикаын уонна культуратын сөбүлүккөлөөһүгэр сөп түбэһиннэрэн салгыы сайыннарыыга 3000 хэригэ чилиэннээх оройуоннаагы комсомольскай тариллэ кырата суох кылааты киллэһэр. Комсомолеттар, ыччаттар производствода уонна общественнай олоххо улам активнайдык кытар буолан иһэллэр. Бу улахан күүһү мунутуурдук туһанын комсомольскай тариллэлэр үлэлэригэр, комсомолу партийнай салгыы таһымтан быһаччы тутулуутаах. Итинтэн сибээстэн кэлэр өттүгэр комсомолга партийнай арааһы салгыы хайааһын, партийнай салалтаны бары дьаһалларынан күүһүрдүү сорукутара тураллар. Олор тустарынан конференцияга тыл этитигэр ЫБСЛКС райкомун бастакы секретарга делегат Д. Д. Петров тоһоҕолоон тохтооту.

Райпо пекара делегат З. А. Максимов оройуон киһини изиһииннээхтэн үүт бордорууларын мөлтөхтүк хааччыларын иһин этүүт комбинатын салалтатын саамай сөптөөх критикага тарта.

— Суол-нис туруга оройуон олохтор тыһын суолталаах,—директор райсовет исполкомун председателин сибуйааччы делегат А. А. Шадрин.—Оттон биһиз бу болпуросту быһаарыллыа иһик. Аллараа бэстээх—Чурапчы суолун тутууга киһиги сылларга наһаа быһаарда. Онон бу үлэни түргэттигэр ССКП обкомун, республика правительствотын эбии көмөлөрө наада буолла. Оттон Мындабааһы — Чурапчы суолун тутуутун тэтимин түргэттигэр—биһиги утаа-

Итинтэн салгыы араатар оройуонна уопсайынан, ордук тыа хайааыстыбатыгар, үлэһит иһи тийбэт буолан иһэринэн бу болпуросту сипилин үөрэтэр уонна быһаарар наада буолбутун аһына.

— Оройуон олохтор, кэскили быһаарар тутуу проблемалартан биридэстэринэн суол-нис буолар. Оттон ССКП райкома, райсовет исполкома отчуоттуур кэмгэ бу салааны аһааһын ситэтэ суох салайдылар. Суолу тутар, өрөмүөннүүр учаастак (начальник И. И. Сивцев) мөлтөхтүк үлэлиир, кэс суоллары тупсарыыга бар кыһа туһаммат. Маһи кэлэр өттүгэр көрүөхтэ, көнөрүөхтэ,—директор Болугур сельсоветын исполкомун председатели делегат М. М. Дюдорев.

Киһи итинтэн салгыы чугастаагы сыллартан сабаалаан капустаны 13 №-дээх СПТУ производственной учаастагар, Одьулуунна, олордүүнү тарийэр, сүөһү тулар бөдөн тутууларын механизациялааһынга болсомуу уураар, айылбана харыстыаһынга туһаннаах үлэни күүһүрдэр наадалааһын биллэртээтэ.

Чурапчытаагы интэрнат-оскуола педагогическай коллектив киһиги сылларга осолор үөрэтэрин 100 бырыһыан биллэлэрин ситистэ, хаачыстыбаа үөрэнээччилэр аһаарнарын биллэрдик элбэттэ. Ол туһунан ити оскуола директора делегат К. С. Постников эттэ. Киһи итинтэн салгыы оройуон киһинээһи оскуолалар котельнайдарын «Коммуэнергом» көрүүтүгэр биэрэргэ эти киллэрдэ, таас варянынан спортнай сааланы тутуу тэтимин түргэтэргэ көрдөстө.

Конференция үлэтигэр ССКП обкомун секретарга таб. Я. А. Матвеев кыһаан уонна оройуоннаагы партийнай тариллэ үлэтигэр, учурааттаах сорууларыгар киһиги тохтоон тыл эттэ.

Конференция ССКП райкомун үлэтин ортотун сыһаалаата уонна отчуотун

А. ГОТОВЦЕВА.

КУЛЬТУРНАЙ ОЛОХ СОНУННАРА

ГАСТРОЛЛААТЫЛАР

Чыалларатаады Культурэ дэвэтин үүс-уран самодэятельноһын кыттылаахтара Толоонго, Хатылыга уонна Болто-гобо гастроллаатылар. Көрөөччүлэр ордук үкүлүлэри биһирээтилэр. Валентина, Мария Прото-ди-консаллар, Феврония Со-роноумова, Майя Селцо-ва сахалын, бурятскэй, цы-ганскэй, ханты-мансийскэй үлгүлүлэри толорууларга көхтөөх ытыс тыһынан бэлэтэнилэр.

Иһини таһынан Афена-сий Пахомов, Матрена Погребов ырыалара, во-кальнэй-инструментальнэй ансамбль толорууларга би-һирээнилэр.

Е. МОХНАЧЕВСКАЯ

«МОДА-31»

Иһини ааттаах сын-дылааг биһирээ интер-вэ-оскуола кулуубугар ытылыһына.

Үүр 1981 сыл модатын туһунан бэснэдэни оро-йуонаады олох-дьаһах комбинатын үлэһитэ М. П. Парфенова оҕордо. Ол кэтинтэн моданы көрүү буолла. Мустубут дьон араас фасоннаах былаач-чалалары, кастүүмнэри көрдүлэр.

А. СПИРИДОНОВА

БИҨИРЭТИЛЭР

Болтоготтоозу Культурэ дэвэтин [директор Д. Г. Жиркова] үүс-уран самодэятельноһын бас-тылаах араспы, оробул-га гастролга сырытты-лар.

Бу 10-төн таһа киһи-лээх биһирээдэ концерн Эрлиик Эристиин атынан совхоз Хадаардаады уон-на Чыырдаады отделение-ларын рабочайдара биһи-рээни кордүлэр.

Концерга ордук ырыа-лыттар Маргарита Савви-на, Петр Андреев, Дария Жиркова уо. д. а. сити-һиндээхтик кытыннылар.

Биһиги абы. корр.

АРМЕНСКАЯ ССР. Ере-гай пенсионера Ашот Ай-рапетян дикти дырытын соҕо крөөччүлэр. Сүүрбэн-чэ сыл буолла киһи араас

Арсаа дойдулара киһи быраабын туһунан элбэх-тик ахталлар. Киһини тап-тааһын, киһини ытыктаа-һын, көгүл, о. д. а. тус-тарынан дэбдэн тыллар буржуазнай бэчээт стра-нидаларыгар ордук кэни-ки күнүргэ, аан дойду общественноһа киһи бы-рааптарын туһунан бары бүтүүн декларация ылыл-лыгыта 32 сыла туолуутун бэлэтээбит кэмгэр, хо-йунулар. Ол декларация ХНТ Генеральной Ассам-блеятын 1948 сыл ахсын-ныа 10 күнүгэр биһирээ-митэ.

Капитализм пропагандис-кай массыннаа, бары дьоннор бырааптарын уон-ча көгүлүлэрин ордук хаач-чыларын күрдүк кордорон, буржуазнай демократия туһунан араас дойдохтору арбэтыга иголору паары-һаа үлэһит. Буржуазнай көгүлүлэри арбааччылар эйэлэрин сыалларыгар Афганистаны тула буолар событиелары, Мадридка туола турар Европага кут-өл суох буолуутугар уон-ча биһирээ үлэһитиһигэ сү-бэ муһунах кыттылаахтара осударстволар представит-элэрин көрсүһүлэрин ту-һунанга соруктаналлар. Өс-түн ити тыл хааһа хас-дан быраадар уонна бэл иһэр арбаагы прессе бэ-эстэ ахтар чахчыларын тус-арынан толкуйдуур буол-ахха, ити сирэй корбөх ахсыр туохха турара тиэннэ капиталистическай йгэбэ киһи бырааптарыгар тыһаа хайдах көрүһнээбэ

Капитал эйгэтигэр: «БЫРААПТАР» ТУСТАРЫНАН КЫРДЫК

ырылхайдык көстөн кэлэр. Үлэбэ быраап нурдук киһи булгуччулаах быраа-быттан сөбөлүбүгүн. Арсаа-ны хаһыаттар бэйэлэрэ туоһулуулларынан, капита-листическай эйгэ мөлүһө-нүнэ дьонноро үлэбэ суох-тар. Ангарадас Европатаады «уопсай рынок» дойдула-рыгар (олорго олох таһы-ма үгүс атын капиталисти-ческой государстволардаа-бар үрдүк) сэттэ мөлүһө-төн таһа үлэбэ суохтар бааллар. Кэлэр бизс сылга онно балаһыаннаа өссө ордук мөлтүүрэ уонна 1985 сылга арсаа Европага үлэ-тэ суохтар ахсааннара ик-ки тогул элбиһэ күүтүл-лэр.

Ханнык эмэ общество киһини таптааһын туһунан туохтан да чуолкайдык оло-го сыһыан кэлсинир. Соци-алистическай государство-ларга туох саамай үлүһэй баара осолорго бэриллэр, киһилэри государство ах-саабат кыһамыһыта тула-һыр эбит буоллаһына, ка-питал дойдуларыгар мөл-лүһүнүнэн осолор бала-һыаннаалара ураты ыара-хан. Капиталистическай сис-тема дойдуларыгар 300 мөлүһөүн осолор оскуола-га үөрэммэттирин, үгүс чороччу улаатан эрэр оло-лор кытаанах көлөһүннээ-һингэ кыпчыттарбыттарын дэһын ахтар сеп. Италия-

ба, холобур, кэлтэгэй кэп-пэһэй туһугар 500 ты-һынчаттан таһа оло көх-сө бөкчөйөр. Кыра саас-таах үлэһиттэр араас мас-терскойдарга үлэһитлэр, автомашиналары сууйаллар, гостиницаларга сорук-бол-лур буолаллар. Оҕону бэл дитэр атыһылаахтарын—

киһи үлэтин кытаанахтык чүлчүрүлүр хаһаайыһа үлэ-һитинэн биһирээтирин сеп. Сайдылаах государство баар итиникк түбэлтэлэр тустарынан Италия бэчээ-тэ биһирээ эрэр иһитиннэрбит буолбатах.

Буржуазнай «демократия» туһунан дойдох сымыһатын атын итэһитиннээх туоһу-нан арсаагы дойдуларга расовой атабастабыл баара буолар. Бэл дитэр сого-рутааһыта АХШ президе-нинэн талыллыбыт Р. Рей-ган аан дойду капиталисти-ческой эйгэтин ити саамай бөй дойдутугар «расовой өһүөн итиннээ күүһүлээһин» баарын биллимитэ. Аме-рикеба ку-клукс-клан уода-һыннаах киһиһтэрэ, дь-нүгэр, күн ахсын умайаллар, верейдэр ололор квартал-ларын дьыллэрин истиннээ-

лэрэ фашистскэй саастикан-нан бачахаайданаллар, үү-нэ-тэһиннээ суох барбыт ра-систар «уруһуһа» квартал-ларын чугаһыгар көһөн кэлэ соруммут хара ти-риһлээх олохтоохтору кыр-быыллар.

Расизм АХШ-гар эбэтэр САР-ба эрэр кэһиник тэһи-бит буолбатах, арсаа Евро-па дойдуларыгар дэһын баар. Онно сэнэбиллээх балаһыаннаа 15 мөлүһөүн кэһинээ тэһит кэлбит ра-бөкчөйдөр ололорлор. Ити дьоннор, дьиктинэн, ханнык да бырааптарга суох, ата-бастабыл араас көрүһнэрин уонна аһыһыта суох кө-лөһүннээһини көрсөллөр. Иммигрант-рабөкчөй Фран-цияга, дьикт суруйбута «Суччессо» итальянскэй су-рунаал, феодализм саа-һаады крепостной бааһы-найтан ордук бырааба суох.

Чэ, оттон политическай бырааптар? Арсаагы дой-дуларга буржуазнай про-паганда аспаһа-арахпаач-ка дойдохтору киминэн да хаарчахтамматах көгүлэ-сататтар бу уобаласка баар нин? Чэ, холобурга, англи-скэй армия бэйэтин граж-данскэй бырааптарын си-һинэ сатыыр олохтоох нэ-һилиһиннээһини утары биллэ-риллэбэтэх дьикнээх сэ-ринин ыһтар Ольстерыгар туох буола турарын ылан көрүүбүт, 2 тыһынчаттан

таһа олоһулуллубуттар, 20 тыһынчача бааһырбыттар, британскэй саллааттар түр-мэбэ ыһырыктык мукнуур-сордуур, күлүү-элэч оҕос-тор 3 тыһынчача хааһын-лаахтара — «сайдылаах» Великобританияга киһи бы-рааптарын «ытыктааһын» итинник. Иһиннээ ГФР-гар идэни бобуу сааттаах прак-тикатаһын, ол түмүгэр ты-һынчачан дьоннор бэйэ-лэрин политическай көрүү-лэрин иһин государство-най алпаракка дуоһунаста-ры сүгэр, учууталлыыр бы-рааптан малпыттарын; теле-фонунан кэлэһитини уоран истии, бизрэлэс кистэлэһини туһунан сокуону кэһини, туспа санаалаахтары мэл-дэи сойуолаһыһы... күрдүк арсаагы дойдуларга киһи бырааптарын туһугар «кы-һамыһа» чабылхай холобур-дарын эбизэххэ сеп. Арсаа-гы «көһүлэ» дойдуларга гражданскэй бырааптары уонна көһүлүлэри итинник кэрээһэ суох кэһини холобур-дарын салгыы туруохха да син.

Экономическай, социаль-най уонна политическай тэнэ суох буолуу, расовой атабастабыл — буржуазнай общество ураты бэллэлэрэ. Киһи бары бырааптарын, ол иһигэр үлэбэ, үөрэххэ, эһинэн, ололор дьиктэн хааччылыһыга бырааптары, киһини ытыктааһын, нау-кага уонна культурэге кө-нүл кыттыһыны үлэһиттэргэ социалистическай общес-твеннай тутул эрэр мэкти-лиһир.

В. МАЛЫШЕВ. [СССР]

● Редакцияба сурук кэллэ НОҢУОМ УОННА ИҨЭР УУ

Биһиги—200-чэкэ ыал, 25 мизэтэлээх дөһөд, 30 оло-лоох дьаһыһа Илин Хар-бала бөһүөлэгин арсаа уһугар Таатта үрэх үрдү-гэр ололорбут. Биһигиттэн аһыһах хааһыһаах сиргэ совхоз 300-чэкэ сүөһүгэ кыстыыр улахан хотоно турар. Ол ноһуомун 20-чэ эрэр метр сыбарытаат

тоһоллор, ноһуому эрэр буолуу дуо, ньиһээдэр өлүктэрин, о. д. а. бөһү-сэһи. Сааһын ол ирэн, сы-та-сыһара ааны астарбат буолар уонна халаан уу-чэ эрэр метр сыбарытаат тун кытта үрэххэ киирэр.

Оттон биһиги аһыһа, суу-нар уубутун бу эрэр үрэх-тэн баһабыт эбэттэ! Аһы хоту өтүбүтүгэр 1 км холобурдаах сиргэ

бөһүөлэк бөһүн тоһор се-рэр баар. Сайыһын бу алаас атыһын киһи аспат: үөн-көйүүр, сыт-сыһар...

Ноһуом, бөх быһыһагар ололор үнүгэй буолбатах.

Е. КРИВОШАПКИНА.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Табаардары—почтанан

Посылторг Иркутскыйаады базата сааһаһы тутан баран телеһөһүн бэрээдэгинэн биһирднээ-дэни дьонго манньык фотоаппараттары ыһтар: «КИЕВ-30», «Индустар-М» объективтаах. Сыаната—30 солк. «ЗЕНИТ-ТТЛ», «Гелиос-44» объективтаах. Сыаната—319 солк. «СОКОЛ-2», «Индустар-70» объективтаах. Сыаната—160 солк. «СМЕНА—СИМВОЛ», Т-43 объективтаах. Сыаната—23 солк. «ВИЛИЯ—АВТО», Т-69-3 объективтаах. Сыаната—42 солк. «СМЕНА-8 М» Т-43 объективтаах. Сыаната—15 солк.

Иһилэри тэһэ манньык фотоаппараттар бааллар: «Ленинград» экспанометр. Сыаната—13 солк. Фиксаж. Сыаната—14 харчы. Гипосульфит. Сыаната—14 харчы.

Сааһастары ыһыһа уонна толоруу усулуобуйа-ларын кытта сибээс бары отделениеларыгар «Табаардары—почтанан» каталогтан билсһинээх-хитин сеп.

Сааһастыһын манньык аадырыска ыһыһа: 664016. Иркутскый к., Петров уул. 6210, Посыл-торг базата.

Хос быһаарыһы: «Зенит-ТТЛ» уонна «Смена—Символ» фотоаппараттарга сааһас 1981 с. олун-һуу 1 күнүгэр дьэри ыһыллар.

Дьарыгы таптааһын эйгэтигэр

отоннор үгүсхтарын уонна снэмэлэрин хомуйбута. Он-тукаларын хатарар, маар-даталыыр, чочуйар. Ол иһин оҕоһуһтарын төртүһүнэ буолар.

А. Айрапетян нэрэттэн кэрэ браслеттары, биһи-лэхтэри, оһуруолары, под-свечниктары, сааһыматта-ры оһортуур. Сүүһүнэн тыһыһыһа үгүсхтарын тэһэ 200-тэн таһа олох-дьаһах гредметтэрин, инэртэллэри, суеһирдэри национальнэй стилиһинэ чочуйда.

С н и м о н т а р г а : Ашот Айрапетян персик уһна абрикос үгүсхтарыттан оҕоһуһллубут подсвеч-никы көрөр: киһи чочуй-уг сааһымата.

СССР фотохрониката.

БИҨИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с., Калл Маркс уул., 12. ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор—21-395, отделлар—21-495, уопсай—21-505.